

UNIVERSITÄTS-
BIBLIOTHEK
PADERBORN

**Cursus Biennalis Studii Canonici, Sive Succincta Et
Methodica Sacrorum Canonum Explanatio**

Engelhard, Johann Martin

Moguntiae, 1700

Titulus XLI. De In Integrum restituzione.

[urn:nbn:de:hbz:466:1-63255](#)

QUÆRES 6. An non etiam aliis quibus
da casibus gesta per metum sint irrita? Respond.
Affirmat. sic non tenet. 1. Absolutio à censori
metu extorta *en. un. b. t. in 6.* 2. Alienatio rei
ecclesiæ. *cap. 1. 55 2. de jurejur. cap. 2. de reb. eccl. alien.*
3. Prorogatio jurisdictionis *cap. 12. de for comp.*
4. Auctoritas tutoris. *t. 1. ff. de auctorit. tutorum.*
5. Pronuntiatio sententia. *can. injustum. caus. 11.*
quæst. 3. 6. Constitutio procuratoris. *cap. accedem.*
de procurat. 7. Renuntiatio beneficij, quam me-
tus irritat, ut docet *Gonsal.* in *cap. ad tentam. hit-*
num. 4. Cui tamen gravissimi auctores contradic-
cunt.

TITULUS XLI.

De

In Integrum restitutione.

QUÆRES 1. Quid sit restitutio? Resp.
Restitutio prout hoc loco sumitur, est, *id.*
in pristinum statum reductio sive repositio, in quo
erat ante lesionem. Sive ut alij loquuntur, est reme-
dium extraordinarium à praetore indultum, quo ju-
dex læsis ex æquitate subvenit, eos in pristinum
statum reponendo. *t. 1. Cod de sentent. pass.*

QUÆRES 2. Quibus competit benefici-
um restitutio. Respond. Non omnibus bene-
ficium hoc conceditur, sed certis tantum personis,
idque justis causis cognitis & probatis si infra præ-
scriptum à jure tempus restitutio petita fuerit tales
personæ sunt. 1. Minores 25. annis *cap. 8 in fin b. b.*
G se læsos probaverint. Duo autem probare de-
bent,

bent, scilicet quod minores sint, & quod tali actu
laſi fuerint, l. 4. ff. de jure jur. quæ laſio non debet
esse modica; cum enim modicum non curet præ-
tor, ob rem minimam rescindi non debet, quod
jure subsistit. nec etiam ultra dimidium, cum tali-
ter laſi ordinario remedio tuti ſint, aedique extra-
ordinario non indigeant. l. 2. Cod. de reſcind. vendit.
2. Ecclesia quia hæc gaudet jure minorum. cap. 1.
b.t. Cum ſicut minor fragilitate & infirmitate æ-
tatis; ita hæc negligentia & prodigalitate admi-
nistratoris laedi poſſit. 3. Collegia Clericorum, re-
ligiosorum, hoſpitalia, aliaque loca pia, auſtorita-
te epifcopali ad cultum divinum, religionis aug-
mentum, vel ad opera pietatis & misericordiæ de-
putata, l. omnia. Cod. de Epifcop. & Cleric. 4. Etiam
maiores 25. annis, non tantum quadriennio poſt
ingreſſum ætatis majoris, ſuper iis quæ in ætate
minori, geſta ſunt; l. ult. Cod. de tempor. integr. re-
ſtitut. Sed etiam de iis quæ in majori ætate acta fue-
runt, ſi iusta cauſa ſubſit, quæ eos beneficio reſtitu-
tionis dignos efficiat. cap ex litteris b.t. tales cauſæ
ſunt abſentia rei publicæ cauſā, justus error, igno-
rantia iusta, & aliæ, quæ in generali prætoris clau-
ſula continentur. ſi qua alia iusta cauſa mhi videbi-
tur, in integrum reſtituam l. 1 ff. ex quibus cauſis maiores,
ad quam clauſulam toties recurrentum erit, quo-
ties æquitas reſtitutionem ſuadebit. l. ſed etiſi ſi fin.
ff. diſ. tit. 5. Quandoque etiam hoc beneficio re-
ſtitutionis ſuccurritur rudibus, mulieribus, ruficis,
& militibus, qui jura ignorant, & peritioreſ conſule-
re non potuerunt. Pyrrh. b.t. num. 6. 6. Republi-
cæ, quæ gaudent jure minorum. l. 4. Cod. ex quibus
cauſis major.

M

QUÆ.

QUÆRES 3. Quo tempore restitutio in integrum sit petenda? Respond. In ætate minorenni semper peti potest, toties quoties minor donatione, debiti remissione, aliove contraactu tam oneroso quam lucrativo, aditione hereditatis, ejusdem repudiatione, aliove actu, in, vel extra judicium Iæsus est ut totis titulis, ff. 5 Codic. de minoribus. & in decretalibus toto hoc titulo habetur, majoribus autem non conceditur, nisi intra quadriennium continuum à die ingressus majoris ætatis, vel factæ læsionis computandum. cap. 1. § 2. h.t in 6. Quod tempus, si justa causa subsit, judex in dā restitutio excedere poterit. cap. cit.

QUÆRES 4 Quibus casibus, Minoribus etiam restitutio denegetur? Respond. Eam in sex præcipue casibus denegari. 1. In matrimonio carnali, cuius indissolubilitati leges humanæ non potuerunt derogare. 2. In professione religiosâ. 3. In contraactu à minore celebrato postquam is veniam ætatis à Principe impetraverat l.1. Cod. de his qui ven. etat. imper. Quæ veniam masculis non nisi vigesimo, fœminis autem decimo octavo ætatis anno de jure communī concedi solet. l.1. § 2. Cod. dict. tit. Quia hi fictione juris pro majoribus habentur. 4. Si minor major factus gesta in minori ætate, sponte ratificet. l.1. § 2 Cod. si major factus. 5. Si minor dolose afferat se majorem esse, quia jura deceptis subveniunt, non decipientibus. l.2. § 3. Cod. si minor se major. esse dix. 6. In delictis animo doloso committis, v.gr. furto, adulterio, homicidio; neque enim malorum hominum depravatos mores infirmitas animi excusat, cum contra leges fraudulenter committens, earum beneficio in-

tio indignus censeatur. l. 37. ff. de minor. 7. Si minor iuraverit, quod restitutionem petere nolit; tunc enim iuramentum servandum erit, cum sine dispendo salutis æternæ servari possit. cap. cum contingat de iuri iur. Et cap. licet mulieres ead. in 6.

OBICTES. Ecclesiæ restituionem petenti non obstat iuramentum prælati sponte promittentis, se contradic observaturum; gloss. in cap. I. V. contractum b.t. in 6. Ergo nec minor iuramentum præjudicabit. Relp. Concess. anteced. Neg. conseq. disparitas est, quod minor per juramentum præjudicet sibi ipsi. & oli, prælatus vero non sibi ipsi sed ecclesiæ, adeoque cum iuramentum veritat in præjudicium tertii, non obligabit.

QUÆSTES. An minor contrà minorem, vel ecclesia contra ecclesiam restituatur? Respond. Affirmat. pro minoribus pugnat, l. 2 § quæritur ff de minor. pro ecclesia loquitur. cap 3 b.t. in fine ubi duæ ecclesiæ de exemptione inter se disputantes, quod omnissione probationum viderentur læsæ, restitutæ sunt.

OBICTES. Privilegiatus non utitur suo privilegio contrà æquè privilegiatum. *Abbas* in cap. 8. de probat. ergo minor contrà minorem vel ecclesia contra ecclesiam non erit restituenda. Respond. Axioma prædicium locum habere, quandò par est utriusque privilegiati causa, dum videlicet ambo de lucro captando, vel damno vitando contendunt. Non autem si dispar sit eorum causa, ut si unus de damno vitando alter de lucro captando ageret, tunc enim prior potest, & debet, quia minor lædens non consideratur ut minor, nec ut privilegiatus, cum privilegium hoc non concedatur læ-

denti, sed læso tantum. l. 12. §. item queritur ff. de min.

QUÆRES 6. An minor restituatur si in renuntiatione beneficii læsus fuerit, v. gr. pinguis pro tenui beneficio permittando? Respond. Affirmat. Ratio est quia nullibi à generali regulâ reperitur exceptum; adeoque sicut in aliis casibus læso minori hoc beneficio succurritur, ita etiam contra renuntiationem beneficij, si læsio intervenierit, restituendus erit. *Covarr lib. I. var. resol. c. 5. num 3.*

OBLICIES Minor in beneficiis habetur pro maiore, *cap. fin. de jud. in 6.* Sed majori in renuntiatione beneficij læso restitutio non conceditur; ergo nec minori. Resp. Minor in beneficiis speciali favore juris habetur pro maiore ad hoc, ut per se in judicio agere possit. *cap. fin. eti. non tamen pro maiore habetur ad hoc, ut quando læsus est restitutionem petere non possit; ne quod in minoris gratiam introductum est, in ejus odium retroqueatur. quod prohibet. cap. 61. de reg. jur. in 6.*

QUÆRES 7. An etiam contra sententiam quæ in rem judicatam transiit, restitutio concedatur? Respond. Affirmat. probatur ex *cap. 5. b. 1.* Ubi Innocentius III. Herdensi ecclesiæ, quæ per sententiam Eugenii Papæ enormiter læsa fuerat, beneficio restitutio subvenit. Quod ipsum ex *I. un. Cod. de integr. restit postul.* Confirmatur, quæ, restitutio petita statuit nihil esse innovandum, ad coq; nec sententiam executioni demandandam esse.

OBLICIES 1. Contra talē sententiam non admittitur probatio in contrarium. *cap. 21. de sent. & re judic.* ergo nec restitutio. Resp. Conced. anteced. Nego conseq. Nam si pars super sententiā non inter-

interposuerit appellationem, jus deducendi probationes perdidit, sed beneficio restitutionis non renuntiavit.

OBIICES 2. Cap. 6. b.t. Prohibet Pontifex suspensione m executionis latæ sententiaæ, etiamsi restitutio petita fuerit; ergo signum est, contrâ sententiam latam non concedi restitutionem. Respond. Ideo Pontifex in cit. cap. non obstante restitutione petitâ sententiaæ executionem fieri mandavit, quia contra petentem restitutionis beneficium, militabat præsumptio malitiæ, hinc præstitâ sufficienti cautione de restituendo, si petens restitutionem factâ causæ cognitione vicerit, Papa præcepit, sententiam executioni demandari.

QUÆRES 3. Quæ sit forma petendæ restitutionis, & quis ejusdem effectus? Respond. Forma hæc in tribus consistit. 1. Ut petatur intra legitimum tempus l.24. §. ult. ff. de minor. 2. Ut fiat citatio adversæ partis nisi læsio sit notoria, eaque præsente præviâ litis contestatione & plenâ causæ cognitione fiat restitutio. l.1. § fin. ff b. t.l. ii. §. sciendum ff. de minor. nisi pars adversa contumaciter absit. l.13 ff. de minor. 3. Ut petatur coram judice competente, id est, judice rei, sive ejus, contra quem restitutio petitur; actor enim sequitur forum rei. Hoc autem restitutionis beneficium, quod olim prætor concessit, hodiè solus princeps concedit. Effectus factæ restitutionis est, quod res cum læso acta in eum statum deveniat, in quo ante læsionem fuit.

